

Usługi sieciowe w systemach Unix/Linux

Witold Paluszynski
Katedra Cybernetyki i Robotyki
Politechnika Wroclawska
<http://www.kcir.pwr.edu.pl/~witold/>

2000–2013

Ten utwór jest dostępny na licencji
**Creative Commons Uznanie autorstwa-
Na tych samych warunkach 3.0 Unported**

Utwór udostępniany na licencji Creative Commons: uznanie autorstwa, na tych samych warunkach. Udziela się zezwolenia do kopiowania, rozpowszechniania i/lub modyfikacji treści utworu zgodnie z zasadami w/w licencji opublikowanej przez Creative Commons. Licencja wymaga podania oryginalnego autora utworu, a dystrybucja materiałów pochodnych może odbywać się tylko na tych samych warunkach (nie można zastrzec, w jakikolwiek sposób ograniczyć, ani rozszerzyć praw do nich).

Konfiguracja usług sieciowych — superserwer inetd

```
# Syntax for socket-based Internet services:
# <service_name> <socket_type> <proto> <flags> <user> <server_pathname> <args>
#
ftp      stream tcp      nowait root    /usr/sbin/in.ftpd  in.ftpd
telnet   stream tcp      nowait root    /usr/sbin/in.telnetd in.telnetd
name     dgram udp        wait  root    /usr/sbin/in.tnamed in.tnamed
shell    stream tcp      nowait root    /usr/sbin/in.rshd   in.rshd
login    stream tcp      nowait root    /usr/sbin/in.rlogind in.rlogind
exec     stream tcp      nowait root    /usr/sbin/in.rexecd in.rexecd
comsat   dgram udp        wait  root    /usr/sbin/in.comsat in.comsat
talk     dgram udp        wait  root    /usr/sbin/in.talkd  in.talkd
uucpd    stream tcp      nowait root    /usr/sbin/in.uucpd  in.uucpd
#
# Tftp service is provided primarily for booting. Most sites run this
# only on machines acting as "boot servers."
#
tftp     dgram udp        wait  root    /usr/sbin/in.tftpd  in.tftpd -s /tftpboot
#
# Finger, systat and netstat give out user information which may be
# valuable to potential "system crackers." Many sites choose to disable
# some or all of these services to improve security.
#
finger   stream tcp      nowait nobody /usr/sbin/in.fingerd in.fingerd
systat   stream tcp      nowait root    /usr/bin/ps         ps -ef
netstat  stream tcp      nowait root    /usr/bin/netstat   netstat -f inet
```

Usługi sieciowe — konfiguracja podstawowych usług

3

```
# These services implemented internally by inetd
#
time     stream tcp      nowait root    internal
time     dgram udp        wait  root    internal
echo     stream tcp      nowait root    internal
echo     dgram udp        wait  root    internal
discard  stream tcp      nowait root    internal
discard  dgram udp        wait  root    internal
daytime  stream tcp      nowait root    internal
daytime  dgram udp        wait  root    internal
chargen  stream tcp      nowait root    internal
chargen  dgram udp        wait  root    internal
#
# RPC services syntax:
# <rpc_prog>/<vers> <endpoint-type> rpc/<proto> <flags> <user> <pathname> <args>
rquotad/1 tli rpc/datagram_v wait root /usr/lib/nfs/rquotad rquotad
wall/1    tli rpc/datagram_v wait root /usr/lib/netsvc/rwall/rpc.rwalld rpc.rwalld
rstatd/2-4 tli rpc/datagram_v wait root /usr/lib/netsvc/rstatd/rpc.rstatd rpc.rstatd
```

Usługi sieciowe — konfiguracja podstawowych usług

4

Kwestie bezpieczeństwa związane z inetd

Zagadnienia bezpieczeństwa pojawiają się w wielu elementach konfiguracji sieciowej, jednak kilka kwestii jest bardzo silnie związanych z serwerem usług sieciowych inetd:

- kontrola dostępu sieciowego za pomocą systemu zwanego *TCP wrapper*
- programy *r**

TCP wrapper

Konfiguracja serwera inetd zabezpieczonego przez program *tcpd* (*TCP wrapper*):

```
diablo-240> grep tcpd /etc/inetd.conf
#ftp stream tcp6 nowait root /usr/local/sbin/tcpd in.ftpd
#telnet stream tcp6 nowait root /usr/local/sbin/tcpd telnetd
#shell stream tcp6 nowait root /usr/local/sbin/tcpd in.rshd
tftpd dgram udp6 wait root /usr/local/sbin/tcpd in.tftpd -s /tftpdboot
finger stream tcp6 nowait nobody /usr/local/sbin/tcpd in.fingerd
```

Usługi sieciowe — konfiguracja podstawowych usług

5

```
diablo-237> cat /etc/hosts.allow
in.tftpd : mono :allow
ALL : katmai.magma-net.pl : twist=(/usr/bin/echo 'Indagacja udana')
ALL : meta.members.com.pl : twist=(/usr/bin/echo 'Postkanujcie sie sami')
telnetd : a06.ie.pwr.wroc.pl : allow
proftpd : 156.17.9.130 :allow
proftpd : 156.17.208.138: allow
#ALL : smietanka.t16.ds.pwr.wroc.pl : deny
# Dla dyplomanta
sshd : 195.94.196.142 : allow
sshd : astercity.net : allow
#a tu koniec
ALL : pr168.wroclaw.sdi.tpnet.pl : twist=(/usr/bin/echo 'Zapraszam do 07 na rozmowe')
ALL : 156.17.9.0/255.255.255.128 rfc931 : allow
ALL : UNKNOWN : twist=(/usr/bin/echo 'You must have proper DNS entry')
rpcbnd : 156.17.9.0/255.255.255.128 : rfc931 : allow
#NA kompilator sun1000
rpcbnd : 156.17.1.47 : rfc931 : allow
rpcbnd : 156.17.5.93 : rfc931 : allow
rpcbnd : ALL : rfc931 : deny
proftpd : 213.25.229.96 :allow
proftpd : 213.25.228.64 :allow
proftpd : 217.96.155.150 : allow
sshd : ALL : rfc931 :allow
in.rshd : a06.ie.pwr.wroc.pl :allow
ALL : ALL : rfc931 :deny
```

Usługi sieciowe — konfiguracja podstawowych usług

6

Usługi *r**

Następujące polecenia pozwalają użytkownikowi posiadającemu konto na innej maszynie uniksowej (lub Uniko-podobnej) na wykonywanie operacji bez konieczności logowania się, o ile zdalna maszyna realizuje odpowiednie usługi, i uważa maszynę lokalną za **równoważną** sobie:

- rcp** — kopiowanie plików
- rlogin** — włączanie się na zdalną maszynę
- rsh** — wykonywanie poleceń na zdalnej maszynie przez interpreter poleceń

Usługi te wykorzystują koncepcję równoważności maszyn (ang. *host equivalence*) zakładającą, że użytkownik prawidłowo wlogowany na jednej z równoważnych maszyn, może być wpuszczony na drugą bez autoryzacji.

Równoważność maszyn może zdefiniować administrator w pliku */etc/hosts.equiv*. Może ją również zdefiniować użytkownik dla swojego konta za pomocą pliku *~/.rhosts*.

```
$HOME/.rhosts /etc/hosts.equiv
hostname username hostname
+ username
-hostname
```

Usługi sieciowe — konfiguracja podstawowych usług

7

Usługi *r** — zagrożenia

Równoważność maszyn jest uznawana za niebezpieczną i niepożądaną własność, a ze względu na brak kontroli nad jej stosowaniem przez użytkowników, normalną praktyką jest wyłączenie usług *r**, zwykle obsługiwanych przez *inetd*.

Jedną z przyczyn, dla których równoważność maszyn jest zagrożeniem, z którego administrator może nie zdawać sobie sprawy, jest niezrozumienie zasad interpretowania plików *.rhosts* i */etc/hosts.equiv*:

- jeśli administrator wyłączy jakiś zdalny komputer lub użytkownika w pliku */etc/hosts.equiv* to indywidualni użytkownicy i tak mogą udzielić im zezwoleń w swoich plikach *.rhosts*
- pozycja *hostname username* w pliku */etc/hosts.equiv* jest interpretowana w ten sposób, że pozwala zdalnemu użytkownikowi *username* włączyć się na konto **dowolnego** użytkownika lokalnego

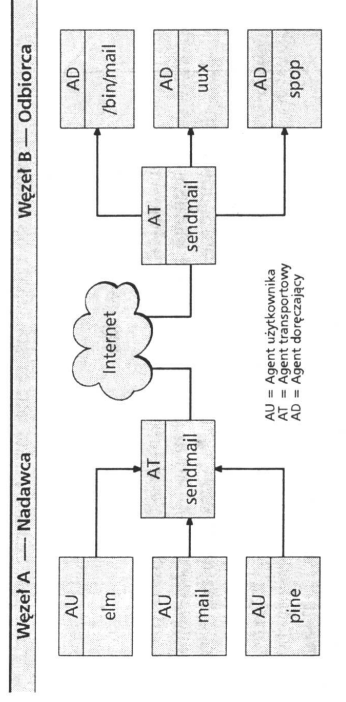
Dobrym rozwiązaniem jest również stosowanie programów *scp* i *ssh* zamiast *rcp* i *rsh*, i można wręcz podłożyć programy *s** w miejsce programów *r** w systemie. W ten sposób efektywnie eliminujemy programy *r** i ich odpowiadające usługi sieciowe, ale jednocześnie jakby „zachęcamy” użytkowników do stosowania bardziej bezpiecznych programów.

Usługi sieciowe — konfiguracja podstawowych usług

8

Przepływ poczty elektronicznej przez sieć

- UA - agent użytkownika, np. mailx, pine, mutt, outlook
- MTA - agent transferowy, np. sendmail, qmail, postfix
- DA - agent doręczający, np. lmail, procmail

System poczty elektronicznej — zagadnienia

- Protokół wymiany poczty SMTP: w założeniu dowolny komputer może przesłać pocztę do odbiorcy o dowolnym adresie, korzystając z dowolnego innego komputera jako przekaźnika.

W ten sposób pełnosprawny serwer pocztowy jest tzw. otwartym przekaźnikiem (ang. *open relay*) poczty. Ta cecha powoduje, że, utrudnione, lub wręcz niemożliwe jest zwalczanie *spam-u*, czyli masowo rozsyłanych przesyłek reklamowych.

- Rozwiązania: możliwe, ale niezgodne z dotychczasowymi standardami. Inną cechą protokołu SMTP jest autentykacja klienta, a raczej jej brak. Dowolny komputer może wysłać pocztę w czymkolwiek imieniu, przedstawiając ją jakby pochodziła od kogoś innego.

Ponownie, rozwiązanie tego problemu w ramach istniejącego systemu wymiany poczty elektronicznej nie jest możliwe.

- Brak szyfrowania jest innym mankamentem poczty elektronicznej — listy są wymieniane w sieci otwartym tekstem. Użytkownicy mogą szyfrować treści swoich przesyłek, ale jest to uciążliwe, i przetrzuca na nich problem, który jest niedostatkim systemu poczty elektronicznej.

Szyfrowanie pozwoliłoby rozwiązać wiele problemów poczty e-mail, przez wprowadzenie odpowiednich nowych standardów i wymagań.

Sendmail — historyczny MTA

- sendmail jest jednym z najstarszych MTA Internetu, i najstarszym aktywnie używanym
- jego głównym oryginalnym przeznaczeniem było pogodzenie różnych stosowanych konwencji i standardów z epoki, kiedy Internet funkcjonował kiepsko i był słabo ustandaryzowany
- co więcej, sendmail był napisany w realiach, kiedy Internet był względnie bezpieczny, i wysoki poziom bezpieczeństwa nie był jego celem ani cnotą
- dziś Internet działa w zupełnie innych realiach połączeniowości, niezawodności, i prędkości transmisji, i większość historycznych funkcji sendmaila nie jest potrzebna
- natomiast poziom zagrożeń sieciowych powoduje, że zagadnienia bezpieczeństwa stały się pierwszoplanowe
- dodatkowo pojawiło się zapotrzebowanie na nowe funkcjonalności, do których sendmail nie był napisany ani przystosowany, jak ochrona przed spamem
- jednak sendmail posiada na tyle ogólną i elastyczną architekturę, że został dostosowany do nowych wymagań
- jego główną wadą jest nadmierna złożoność

Sendmail — zasada działania

Historycznie sendmail słynął z dziurawych zabezpieczeń, a raczej ich braku. Jednak jest najczęściej stosowanym w systemach Unix programem MTA. Jest skomplikowanym systemem, o dużych możliwościach konfiguracji.

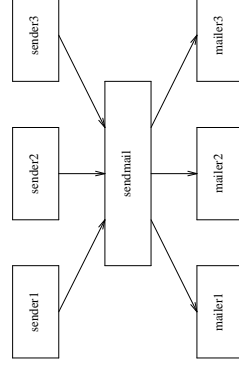

Figure 1 — Sendmail System Structure.

Dla sendmaila obojętne jest skąd pochodzi przesyłka, którą dostał. Jego zadaniem jest rozpoznać jej przeznaczenie, i przekazać ją jednemu z **mailerów**. Mailerami są, na przykład, lokalny program doręczania przesyłek do skrzynki pocztowych użytkowników (*mailer local*), oraz mechanizm wysyłania przesyłek do innego komputera przez sieć (*mailer smtp*).

Sendmail — konfiguracja (1)

Sendmail jest systemem regułowym, którego działanie sterowane jest zestawem reguł przepisujących nagłówki i/lub treść listu, jak również rozpoznających adres docelowy i wybierających odpowiedni mailer.

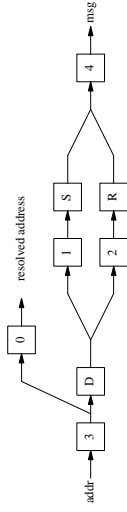

Figure 1 — Rewriting set semantics
D — sender domain addition
S — mailer-specific sender rewriting
R — mailer-specific recipient rewriting

Sendmail posiada pewne wydzielone zbiory reguł, a lokalna konfiguracja może zdefiniować dodatkowe, do zadań specjalnych. Napisanie pełnego zestawu reguł sendmaila od podstaw jest trudne, i rzadko dziś stosowane. Zamiast tego stosuje się pomocnicze systemy automatycznej generacji zestawu reguł sendmaila.

Sendmail — operacje administracyjne

kolejka poczty
aliasy
forwarding

Wysyłanie poczty — sesja sendmaila

```
sendmail -bt -v -t < /tmp/testmail
```

Sendmail — konfiguracja (2)

- „normalne” drogi przepływu poczty
- specjalne drogi przepływu poczty
- specjalne zakazy i zezwolenia
- dodatkowe konwersje adresu, np. ukrywanie części adresu
- aliasy

```
OSTYPE(hpux10)dnl
FEATURE(masquerade_envelope)dnl
MASQUERADE_AS(stud.ict.pwr.wroc.pl)dnl
MASQUERADE_DOMAIN(inyo.ict.pwr.wroc.pl)dnl
MASQUERADE_DOMAIN(diablo.ict.pwr.wroc.pl)dnl
MASQUERADE_DOMAIN(panamint.ict.pwr.wroc.pl)dnl
define('SMART_HOST', smtp:diablo.ict.pwr.wroc.pl)dnl
MAILER(local)dnl
MAILER(smtp)dnl
LOCAL_NET_CONFIG
Cw stud.ict.pwr.wroc.pl
Cw inyo.ict.pwr.wroc.pl
Cw diablo.ict.pwr.wroc.pl
Cw panamint.ict.pwr.wroc.pl
```

```

OSTYPE(solaris2.ml) dn1
MASQUERADE_AS('ict.pwr.wroc.pl') dn1
MASQUERADE_DOMAIN('palnet') dn1
GENERICS_DOMAIN('ict.pwr.wroc.pl') dn1
GENERICS_DOMAIN('palnet') dn1
# te wpisy musza istniec oddzielnie chyba ze wzgledu na nocanonify
GENERICS_DOMAIN('sierra') dn1
GENERICS_DOMAIN('shasta') dn1
GENERICS_DOMAIN('shuksan') dn1
FEATURE(masquerade_envelope) dn1
FEATURE(masquerade_entire_domain) dn1
FEATURE(genericstable) dn1
FEATURE(generics_entire_domain) dn1
FEATURE(nocanonify) dn1
FEATURE(accept_unqualified_senders) dn1
FEATURE(accept_unresolvable_domains) dn1
FEATURE('use_cw_file') dn1
define('confDELIVERY_MODE', 'interactive') dn1
define('confMAX_MESSAGE_SIZE', 75497472) dn1
define('confFORWARD_PATH', '') dn1
MAILER(smtp) dn1
MAILER(local) dn1
LOCAL_NET_CONFIG
Ct nuucp witold
R $* < @ $=w > $#!local $: $!

```

Usługi sieciowe — poczta elektroniczna

Utrzymywanie i synchronizacja czasu

Ważną kwestią we współczesnych systemach komputerowych jest kwestia utrzymywania poprawnego, i dość dokładnego czasu. Pierwszym problemem jest w ogóle konfiguracja zegara systemowego, strefy czasowej, obsługa czasu letniego, oraz synchronizacja zegara sprzętowego z zegarem systemowym. Te procedury różnią się w zależności od wersji Uniksa lub Linuksa i sprzętu, na którym pracuje system, i nie będziemy się w tym kursie w nie wglębiać.

Drugim problemem, zwłaszcza dla systemów pracujących bardzo długo, np. wiele miesięcy, jest problem niedokładności zegara sprzętowego i wprowadzania korekt. Te niedokładności mogą wynosić wiele sekund i powodować takie problemy jak:

- trudności (lub niemożność) ustalenia dokładnej sekwencji zdarzeń analizowanych w logach systemowych (w ciągu kilku sekund mogą tam być zarejestrowane tysiące zdarzeń),
- niepoprawna praca sieciowych systemów plików (NFS), sieciowych macierzy dyskowych (SAN), itp.

W celu rozwiązania tych problemów konieczne są korekty czasu zegarowego.

Usługi sieciowe — ustawianie czasu zegarowego

Proste mechanizmy korekty czasu zegarowego

Prostym i skutecznym mechanizmem korekty czasu zegara sprzętowego jest program `hwclock` w połączeniu z plikiem `/etc/adjtime`. Pozwala on obliczyć błąd systematyczny zegara sprzętowego komputera i poprawkę dla tego błędu, a następnie okresowo korygować ustawienie zegara sprzętowego. Ponieważ błąd systematyczny zegara sprzętowego jest zwykle bardzo stabilny, ta metoda pozwala osiągnąć dużą efektywną dokładność czasu przy niedokładnym zegarze komputera, jednak pod warunkiem poprawnego i systematycznego wywoływania programu `hwclock`.

```

[root@amargosa /etc]# hwclock --adjust --debug
hwclock from util-linux-2.11y
Using /dev/rtc interface to clock.
Last drift adjustment done at 1151261947 seconds after 1969
Last calibration done at 1151261947 seconds after 1969
Hardware clock is on UTC time
Assuming hardware clock is kept in UTC time.
Waiting for clock tick...
...got clock tick
Time read from Hardware Clock: 2007/01/09 14:38:50
Hw clock time : 2007/01/09 14:38:50 = 1168349930 seconds since 1969
Time since last adjustment is 17087983 seconds
Need to insert -1791 seconds and refer time back 0.146551 seconds ago
Time elapsed since reference time has been 0.150769 seconds.
Delaying further to reach the next full second.

```

Usługi sieciowe — poczta elektroniczna

Usługi sieciowe — ustawianie czasu zegarowego

```
Setting Hardware Clock to 14:09:00 = 1168348140 seconds since 1969
ioctl(RTC_SET_TIME) was successful.
```

Inny mechanizm korekty czasu oferuje program `rdate`, który wykonuje zapytanie o czas do podanego w wywołaniu zdalnego serwera, i ustawia zgodnie z nim czas komputera lokalnego. Jest to wygodne rozwiązanie jeśli mamy w „pobliżu” inny komputer z dobrym mechanizmem synchronizacji czasu i obsługujący protokół sieciowy `time`.

Problem korekty czasu zegarowego można rozwiązać znacznie skuteczniej korzystając z serwerów czasu protokołu `NTP`.

Usługi sieciowe — ustawianie czasu zegarowego

21

```
# ntpdate -d sierra.palnet
15 May 09:11:37 ntpdate[5805]: ntpdate 3-5.93e+sun 03/06/05 23:16:45 (1.4)
transmit(172.16.0.1)
receive(172.16.0.1)
transmit(172.16.0.1)
receive(172.16.0.1)
transmit(172.16.0.1)
receive(172.16.0.1)
transmit(172.16.0.1)
receive(172.16.0.1)
transmit(172.16.0.1)
server 172.16.0.1, port 123
stratum 2, precision -15, leap 00, trust 000
refid [150.254.183.15], delay 0.02664, dispersion 0.00002
transmitted 4, in filter 4
reference time: c812a805.12d5b000 Mon, May 15 2006 9:11:01.073
originate timestamp: c812a829.de0c0000 Mon, May 15 2006 9:11:37.867
transmit timestamp: c812a829.c7f3b000 Mon, May 15 2006 9:11:37.781
filter delay: 0.02702 0.02679 0.02670 0.02664
filter offset: 0.00000 0.00000 0.00000 0.00000
filter offset: 0.084593 0.084692 0.084707 0.084664
0.000000 0.000000 0.000000 0.000000
delay 0.02664, dispersion 0.00002
offset 0.084664

15 May 09:11:37 ntpdate[5805]: adjust time server 172.16.0.1 offset 0.084664 sec

ntpdate -t 4 -v swisstime.ethz.ch sierra.palnet cyber.ict.pwr.wroc.pl
15 May 09:48:01 ntpdate[6125]: ntpdate 3-5.93e+sun 03/06/05 23:16:45 (1.4)
15 May 09:48:02 ntpdate[6125]: adjust time server 172.16.0.1 offset -0.000881 sec
```

Usługi sieciowe — ustawianie czasu zegarowego

22

Serwer ntpd

Program `ntpd` pozwala korygować zegar komputera i może być wywoływany z croma. Jednak znacznie pewniejsze i dokładniejsze ustawienie czasu pozwala osiągnąć program `ntpd`, który wykorzystując szereg zaawansowanych algorytmów analizy danych może korygować czas na podstawie źródeł sprzętowych, serwerów internetowych, a także sam może być serwerem protokołu `NTP`.

Konfiguracja serwera `ntpd`:

```
server cyber.ict.pwr.wroc.pl
server wask.wask.wroc.pl
server vega.cbk.poznan.pl
server swisstime.ethz.ch
broadcast 224.0.1.1 ttl 4
enable auth monitor
driftfile /var/ntp/ntp.drift
statsdir /var/ntp/ntpstats/
filegen peerstats file peerstats type day enable
filegen loopstats file loopstats type day enable
filegen clockstats file clockstats type day enable
logconfig =syncstatus +sysevents
```

Usługi sieciowe — ustawianie czasu zegarowego

23

Obsługa pracy serwera `NTP` — program `ntptrace` pokazuje ścieżkę serwerów `NTP`, według których bieżący serwer ustawia aktualny czas:

```
shasta-694> ntptrace sierra
sierra: stratum 2, offset -0.001487, synch distance 0.04132
vega.cbk.poznan.pl: stratum 1, offset -0.001363, synch distance 0.00125, refid 'PPS'
```

Program `ntpq` służy do wydawania różnych zapytań i poleceń serwerowi `NTP`. Między innymi może wyświetlić konfigurację jego partnerów:

```
shasta-695> ntpq -p sierra
remote refid st t when poll reach delay offset disp
=====
NTP.MCAST.NET 0.0.0.0 16 - - 64 0 0.00 0.000 16000.0
cyber.ict.pwr.w wask.wask.wroc. 3 u 921 1024 377 69.40 -10.061 4.85
+wask.wask.wroc. tik.cesnet.cz 2 u 40 64 377 71.04 -11.131 34.44
*vega.cbk.poznan .PPS. 1 u 58 64 377 62.26 -8.317 19.79
+anna.mat.uni.to ntpsi-0.cs.tu-b 2 u 24 64 177 67.87 -9.495 6.97
-swisstime.ee.et swisstime2.ee.e 2 u 66 256 277 69.60 3.913 24.22
```

Znaczek w pierwszej kolumnie symbolizuje wykorzystanie informacji przez algorytm `NTP`: spacja i minus oznaczają odrzucenie, plus oznacza zakwalifikowanie źródła do ostatecznego zbioru serwerów, a gwiazdka wybór serwera do synchronizacji czasu.

Usługi sieciowe — ustawianie czasu zegarowego

24

System NFS — podstawowe koncepcje

- NFS jest sieciowym systemem plików — umożliwia współdzielenie systemów plików (albo kartotek) między komputerami.
- Schemat działania:
  - serwer NFS **eksportuje** strukturę dyskową (zwykle: system plików),
  - klient NFS **montuje** strukturę w wybranym katalogu, tak jakby to był system plików na własnym dysku fizycznym,
  - użytkownik klienta operuje na plikach, w ramach swoich uprawnień, związanych z plikiem na systemie serwera,
  - klient NFS odmontowuje strukturę, jeśli chce zakończyć użytkowanie.
- Prawa dostępu są oparte na identyfikatorach użytkownika, co wymaga jednolitego stosowania identyfikatorów w całej jednostce.
- Serwer NFS jest bezstanowy (sesja użytkownika systemu klienta może np. „przeżyć” restart serwera).
- Istnieją liczne parametry eksportu (serwera) i montowania (klienta) związane z niuansami transmisji sieciowej, praw dostępu, itp.

System NFS — identyfikacja użytkowników i uprawnień

Identyfikacja użytkowników w systemie NFS odbywa się na podstawie numerów UID użytkowników. Numer UID jest z jednej strony wpisany jako identyfikator właściciela pliku w strukturze *i-node* tego pliku na serwerze, a z drugiej strony jest przekazywany serwerowi przez klienta wraz z operacjami dokonywanymi na pliku.

Ponadto, sprawdzanie uprawnień użytkownika do operacji wykonywanych na plikach importowanych przez NFS odbywa się w systemie klienta, tzn. serwer przyjmuje i wykonuje te operacje już bez sprawdzania.

W systemach korzystających z NFS, jak w ogóle w systemach uniksowych, numery UID i GID są głównymi mechanizmami kontroli praw dostępu do plików i katalogów, i opisane wyżej mechanizmy stosują się tak samo do numerów grup użytkowników GID. Jeśli system plików eksportowany z serwera posługuje się również listami praw dostępu ACL, a klient je rozumie i potrafi się nimi posługiwać, to są one również stosowane (również na poziomie numerycznych identyfikatorów użytkowników). Jednak format i znaczenie treści list ACL nie są ujednocnione między różnymi systemami — klient może nie rozumieć i opacznie interpretować uprawnienia wpisane w listach praw dostępu.

System NFS — konieczność wspólnej administracji

Z opisanych wyżej własności mechanizmu identyfikacji użytkowników i weryfikacji uprawnień wynikają istotne konsekwencje:

1. Musi istnieć zgodność pomiędzy serwerem a klientem co do numerów UID użytkowników korzystających z systemu NFS.
2. Musi istnieć zaufanie pomiędzy serwerem a klientem co do rzetelności numerów UID użytkowników przekazywanych razem z operacjami.
3. Dodatkowo, jeśli systemy korzystają z list ACL, to ich semantyka i interpretacja musi być zgodna między serwerem a klientem.

Poza tymi zasadniczymi właściwościami, wbudowanymi niejako w koncepcję systemu NFS, pojawia się szereg dodatkowych okoliczności, w większości kontrolowanych specjalnymi parametrami, jak np. parametry fizycznej transmisji danych, wpływające na efektywność działania systemu.

Ze względu na te okoliczności, system NFS ma zastosowanie głównie w silnie zintegrowanych jednostkach, gdzie ani wymagane zaufanie, ani ujednoczona administracja systemami, nie stanowią problemu.

System NFS — podstawowe tryby pracy klienta

Klient NFS może montować system plików **hard mount** lub **soft mount**.

Tryb **hard mount** oznacza szywnie podłączenie systemu plików, który jest traktowany jak lokalny. Próba zamontowania musi zakończyć się pełnym sukcesem, a w czasie pracy nie mogą wystąpić żadne zakłócenia, bo może to spowodować zawieszenie programów klienta, albo w ogóle problem z wystartowaniem systemu klienta.

Tryb **soft mount** dopuszcza problemy z dostępnością zdalnego systemu plików, i jeśli takie wystąpią, to program otrzyma błąd operacji I/O i może kontynuować pracę, jeśli potrafi.

Jeśli chcemy, żeby system klienta działał niezależnie od problemów ze zdalnymi systemami plików, to właściwy jest tryb **soft mount**. Należy brać pod uwagę, że działanie programów może nie być poprawne. W pracy interakcyjnej często nie jest to problem, bo użytkownik widzi, że są problemy z siecią, i może postępować według uznania.

Jeśli chcemy zagwarantować, że system i wszystkie programy będą działały poprawnie, to musimy użyć trybu **hard mount**. Ten tryb jest właściwy w pracy autonomicznej (np. baza danych), gdzie nie ma komu zareagować na problemy sieciowe, i system powinien raczej zatrzymać się, niż działać dalej niepoprawnie.

System NFS — uprawnienia użytkownika root

Odrębną kwestią jest też, czy specjalne uprawnienia użytkownika root na jednym systemie powinny być respektowane na drugim w takim samym zakresie jak uprawnienia zwykłych użytkowników.

Po pierwsze, użytkownik root ma specjalne uprawnienia, i nie dotyczą go ograniczenia w prawach dostępu do plików wpisane w strukturze *i-node*. Zachodzi pytanie, czy te uprawnienia powinny również dotyczyć w systemie klienta NFS plików importowanych z innego systemu. We wszystkich nowoczesnych implementacjach identyfikator użytkownika root domyślnie jest odzorowany na jakiś specjalny identyfikator, pozbawiony tych specjalnych uprawnień, ale można to ustawić parametrem `no_root_squash`.

Po drugie, w systemie mogą istnieć pliki z ustawionym bitem `set-uid`, gdzie specjalne uprawnienia są wpisane w systemie plików. Jeśli taki plik jest własnością root'a to stanowi obustronne zagrożenie — taki plik mógł stworzyć root na serwerze, i wtedy wykonanie pliku na kliencie może dać komuś specjalne uprawnienia. Jednak jeśli taki plik został utworzony na komputerze klienta, to może dać specjalne uprawnienia użytkownikowi w systemie serwera.

Konfiguracja systemu NFS — serwer

```
amargosa% cat /etc/exports
/var/spool/mail      sequoia(rw) tahoe(rw) mcjave(rw)
/tmp                 sequoia(rw)

whitney% cat /etc/exports
/export/home        reksio(rw, sync) sequoia(rw, sync) tahoe(rw, sync) \
inyo(rw, sync, no_root_squash, insecure_locks, insecure) diablo(rw, sync) \
panamint(rw, sync) amargosa(rw, sync) becks(rw, sync) honolulu(rw, sync)
/export/home2       reksio(rw, sync) sequoia(rw, sync) tahoe(rw, sync) \
inyo(rw, sync, no_root_squash, insecure_locks, insecure) diablo(rw, sync) \
panamint(rw, sync) honolulu(rw, sync)
/export/mail        inyo(rw, sync, no_root_squash, insecure) diablo(rw, sync, no_root_squash) \
panamint(rw, sync, no_root_squash) sequoia(rw, sync, no_root_squash)
/tftpboot/156.17.9.20  tioga.ict.pwr.wroc.pl(rw, sync, no_root_squash)
/usr                tioga.ict.pwr.wroc.pl(ro)

diablo% cat /etc/dfs/dfstab
share -F nfs -o rw=panamint:inyo:carlsberg:miller:faxe:\
tuborg:corona:grolsch:amstel:eb:lech:heineken:okocim:\
zywiec,root=panamint:inyo /var/mail
```

Monitorowanie pracy serwera NFS

Polecenie `exportfs (Solaris: share)` powoduje wyeksportowanie konkretnych (albo wszystkich) systemów plików zgodnie z plikiem konfiguracyjnym `/etc/exports (Solaris: /etc/dfs/sharetab)`.

W braku opcji program wyświetla listę eksportowanych systemów plików, wraz z parametrami.

Polecenie `showmount` wyświetla listę klientów, którzy zamontowali dany system plików z serwera. Można również użyć tego polecenia z opcją `-e` aby odpytać dany serwer o listę jego eksportowanych systemów plików (od strony klienta).

Program `nfsstat` pokazuje statystyki pracy systemu NFS, części klienckiej (`-c`), albo serwerowej (`-s`). Oczywiście dany system może być jednocześnie serwerem i klientem NFS. Jednak dotyczy to różnych systemów plików. Nie można eksportować systemu plików, który dany system sam zaimportował przez NFS.

Konfiguracja systemu NFS — klient

- plik konfiguracyjny klienta NFS

```
panamint% cat /etc/fstab
...
whitney:/home      /home      nfs      defaults 0 0
diablo:/var/mail   /var/spool/mail  nfs      noexec 0 0
```

- klient może używać automountera

Automounter

Automounter jest serwerem, który zapewnia dostęp do systemów plików „na żądanie”. Ma pod swoją kontrolą pewne drzewo katalogów, i próba dostępu do katalogów w tym drzewie powoduje próbę zamontowania odpowiednich systemów plików, zgodnie z konfiguracją automountera. Ponieważ najczęściej przydaje się to do współdzielenia dostępu do katalogów domowych użytkowników, oraz skrzynek pocztowych w systemach gdzie użytkownicy posiadają wspólne konto sieciowe na wielu komputerach, automounter korzysta z mechanizmu **map**, które pozwalają skonfigurować dostęp do katalogów domowych i skrzynki pocztowych w jednolity i przejrzysty sposób. Dodatkową standardową mapą automountera jest mapa **hosts**.

```
sequoia% cat /etc/auto_master
+auto_master
/net -hosts -noid,nobrowse,noexec,soft,intr,noquota
/home auto_home -nobrowse,nosuid
/mail auto_mail -nobrowse,soft,intr,noquota

sequoia% cat /etc/auto_home
witold sequoia:/export/home/witold
qc whittney:/home/qc
...
```

Usługi sieciowe — system NFS

33

Elementy systemu NFS

Demony (programy serwera) NFS:

- **mountd** — obsługuje żądania montowania systemów plików i zapewnia kontrolę dostępu. (Nieużywany w wersji NFSv4.)
- **nfsd** — obsługuje żądania montowania systemów plików (NFSv4)
- **nfsmapid** — obsługuje odwzorowanie nazw użytkowników i grup pomiędzy atrybutami plików i nazwami lokalnymi (NFSv4)
- **lockd** — obsługuje blokady plików
- **statd** — monitoruje stan sieci i wspomaga demona blokad w zwalnianiu martwych blokad po padnięciu lub restarcie klienta, i wznowianiu blokad po restarcie serwera
- **nfslogd** — obsługuje logowanie (NFSv2 i NFSv3)

Usługi sieciowe — system NFS

35

System NFS — wersja 4

Istnieje najnowsza wersja 4 protokołu NFS, która jest w większości niekompatybilna ze wcześniejszymi wersjami, ale dla której większość wymienionych ograniczeń i słabości systemu NFS zostało wyeliminowanych.

- implementacja oparta na połączeniach TCP na porcie 2049 zamiast systemie RPC (portmapper)
- istnieje możliwość mapowania nazw użytkowników i grup pomiędzy eksportowanymi systemami plików a identyfikatorami użytkowników
- protokół wersji 4 jest stanowy

Główną zaletą tego protokołu jest efektywność pracy przy dostępie do bardzo szybkich sieci i wydajnych serwerów. Jednak w chwili obecnej nie wszystkie systemy uniksowe obsługują NFS wersji 4.

Usługi sieciowe — system NFS

34

Usługi sieciowe — system NFS

36

Samba jest pakietem oprogramowania pozwalającym skonfigurować komputer uniksowy jako element sieci Microsoft Windows i następnie zarówno korzystać z zasobów (w terminologii windowsowej: *shares*) takich jak dyski i drukarki, udostępnianych z prawdziwych maszyn windowsowych, jak również udostępniać analogiczne własne zasoby, a także służyć sieci windowsowej jako serwer uwierzytelniania, pozwalający użytkownikom logować się z hasłem (lub bez).

Pakiet Samba składa się z następujących elementów:

- smbd** — demon obsługujący żądania połączeń z dyskami i drukarkami
- nmbd** — demon obsługujący rejestrację i żądania translacji nazw NetBIOS
- smbclient** — program kliencki pozwalający łączyć się z serwerami
- smbpasswd,nmblookup** — szereg pomocniczych programów klienckich
- swat** — program do konfiguracji Samby przez WWW
- smbfs** — moduł/driver jądra pozwalający włączać zdalnie udostępniane dyski do lokalnego systemu plików (raczej tylko na Linuksach)

Usługi sieciowe — komunikacja z MS Windows

37

Samba: konfiguracja

Istnieją narzędzia GUI do konfigurowania serwera Samby na komputerze uniksowym. Jednym z bardziej popularnych takich narzędzi jest SWAT (ang. *Samba Web Administration Tool*).

Jednak konfiguracja i administracja Sambą bezpośrednio przez plik konfiguracyjny jest dość łatwa, i ma sens nauczenie się tego i praca bezpośrednio na tym pliku. Wynika to z dwóch istotnych czynników:

1. Samba posiada pojedynczy plik konfiguracyjny (`smb.conf`), o logicznej, przejrzystej organizacji, i bardzo czytelnej treści
2. istnieje dobra dokumentacja

Główną trudnością jest znalezienie tego pliku konfiguracyjnego, jako że każda instalacja Samby, jak i każda dystrybucja Linuksa, ma inny pomysł gdzie ten plik powinien się znajdować (ale jedną z logicznych możliwości jest `/etc/samba/smb.conf`).

```
[global]
workgroup = PALNET
; "security = user" requires a Unix account for every user accessing server
security = user
guest ok = yes
guest account = nobody
invalid users = root
load printers = yes

[homes]
browseable = no
guest ok = no
read only = no

[printers]
browseable = no
printable = yes
```

Usługi sieciowe — komunikacja z MS Windows

39

Samba: użytkownicy i uprawnienia

Pracując z systemem Samba można logować się na konkretną nazwę użytkownika, i autoryzować się przy pomocy hasła, bądź korzystać z użytkownika anonimowego (gościa). W pierwszym przypadku serwer Samby może autoryzować użytkowników zgodnie z ich identyfikatorem i hasłem uniksowym, bądź posiadać oddzielną bazę danych użytkowników i hasel. W drugim przypadku trzeba określić użytkownika systemu Unix, któremu będzie przypisany anonimowy użytkownik Samby.

Serwer Samby pozwala definiować uprawnienia (autoryzacje) na poziomie zasobów (*shares*), bądź na poziomie użytkowników. Pierwsze podejście jest gorsze, ale przydaje się we współpracy z niektórymi wersjami Windowsów, które nie potrafią podawać właściwej nazwy użytkownika i hasła. Autoryzację na poziomie użytkownika można zrealizować w prosty sposób przez nazwę użytkownika i hasło, a także korzystać z domen, albo z usługi *Active Directory*.

Usługi sieciowe — komunikacja z MS Windows

38

Usługi sieciowe — komunikacja z MS Windows

40

Samba: przykłady

```
shasta-753> smbclient -L piniek
creating lame uppercase table
creating lame lowercase table
Password:
```

```
Domain=[PINIEK] OS=[Windows 5.1] Server=[Windows 2000 LAN Manager]
```

Sharename	Type	Comment
-----	----	-----
OkIML321	Printer	Ok! ML 321 Elite (EPSON)
IPC\$	IPC	Zdalne wywo?anie IPC
SharedDocs	Disk	
print\$	Disk	Sterowniki drukarek
HP710C	Printer	HP DeskJet 710C
temp	Disk	
Witold	Disk	
ADMIN\$	Disk	Administracja zdalna
C\$	Disk	Domy?lny udzia?
CD-DVD Combo	Disk	

```
Domain=[PINIEK] OS=[Windows 5.1] Server=[Windows 2000 LAN Manager]
```

Usługi sieciowe — komunikacja z MS Windows

41

```
SHASTA Samba Server
Workgroup Master
-----
PALNET SHASTA
```

```
sierra-210> smbclient '\\shasta\space'
added interface ip=172.16.0.1 bcast=172.16.255.255 nmask=255.255.0.0
Password:
```

```
Domain=[PALNET] OS=[Unix] Server=[Samba 3.0.4]
```

```
smb: \> dir
.          0   Fri Jan  4 20:06:46 2008
..         0   Tue Nov 20 19:39:17 2007
lost+found 0   Tue Apr  5 18:59:10 2005
...
```

```
60492 blocks of size 524288. 1445 blocks available
```

```
smb: \> put Neostrada-parameter.ps
```

```
putting file Neostrada-parameter.ps as \Neostrada-parameter.ps (434.615 kb/s) (average
smb: \> cd Music\Misc
```

```
smb: \Music\Misc> get aaa.mp3
```

```
getting file aaa.mp3 of size 4784796 as aaa.mp3 (433.818 kb/s) (average 433.818 kb/s).
```

```
smb: \Music\Misc> quit
```

Usługi sieciowe — komunikacja z MS Windows

43

Samba: przykład — anonimowy serwer plików

Poniższy przykład pokazuje jak można udostępnić katalog dyskowy do zapisu i odczytu przez dowolnych użytkowników logujących się do naszego serwera.

```
[global]
netbios name = SERVER
security = share

[data]
comment = All purpose disk space
path = /space
read only = no
guest ok = yes
```

Typowe prawa dostępu katalogu /tmp są takie, że pliki i/lub podkatalogi może tam zakładać każdy, lecz usuwać może tylko użytkownik, który je założył. Na poziomie Uniksa zdalny (anonimowy) użytkownik Samba pojawi się jako użytkownik nobody, zatem każdy nowo logujący się użytkownik może skasować pliki wcześniej założone przez innego. Aby to zmienić musimybyśmy wprowadzić ustawienia security = user i guest ok = no oraz umożliwić autentykację użytkowników (przez nasz serwer lub inny).

Usługi sieciowe — komunikacja z MS Windows

42

Usługi sieciowe — komunikacja z MS Windows

44

Samba: przykład — serwer drukowania

```
[global]
; grupa uprawniona do administracji drukarkami, np. dodawania driverow
printer admin = @winadmins

[printers]
; następujące ustawienia są normalne w tej sekcji
printable = yes
browseable = no
read only = yes
; chcemy rozliczać drukowanie więc użytkownicy muszą się logować
guest ok = no

; zapewniamy drivery drukarek potrzebującym tego klientom windowsowym
[print$]
; ogólny dostęp tylko do odczytu
read only = yes
write list = @winadmins, root
```

Wgranie i zarejestrowanie drivera drukarki jest możliwe z klienta windowsowego (Add Printer Wizard), ale wymaga uprawnień użytkownika do zapisu zasobu print\$ w Sambie, oraz dostępu do używanych przezeń katalogów w Uniksie.

Samba: zabezpieczenia

- blokowanie/udostępnianie interfejsów
- blokowanie/udostępnianie określonych adresów
- blokowanie/udostępnianie określonym użytkownikom i/lub grupom
- blokowanie dostępu do całej sieci (porty: 137, 138, 139, 445)

Samba: inne aplikacje

```
# ściąganie plików w stylu wget
smbget -u witold 'smb://172.16.0.98/temp/ZUS_Z3-strona2.pdf'

# zarządzanie użytkownikami serwera Samba, lokalnie lub zdalnie
smbpasswd -r 172.16.0.98 -U witold

# skanowanie sieci Samba i wyświetlanie w postaci drzewa
smbtree

# wysyłanie pliku na drukarkę
smbspool {job} {user} {title} {copies} {options} [filename]
```

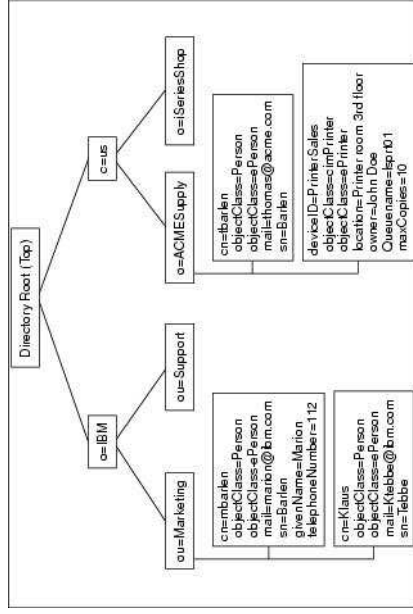
Czym różni się serwer katalogowy od serwera bazy danych:

- Dane w serwerze katalogowym są przeglądane dużo częściej, niż są modyfikowane, inaczej niż w „zwykłej” bazie danych. Typowo tysiące pobrań następują po wprowadzeniu danej.
- Dane w serwerze katalogowym są przydatne dla wielu innych użytkowników, poza ich właścicielem. Typowo istnieje użytkownik Anonymous umożliwiający niezarejestrowanym użytkownikom dostęp do bazy danych.
- Dane w serwerze katalogowym mogą być pobierane bardzo intensywnie. Serwery katalogowe są przystosowane do obsługiwania wielu (-set, lub nawet wielu tysięcy) pobrań na sekundę.
- Dla zwiększenia dostępności (i skalowalności systemów) w serwerach katalogowych stosowana jest replikacja danych. Oznacza to, że dane są duplikowane i są dostępne z alternatywnych serwerów.
- Dane w serwerze katalogowym są typowo zorganizowane w hierarchicznej strukturze drzewa, z dziedziczeniem jak w systemie obiektowym. W systemach relacyjnych dane typowo gromadzone są w tabelach.

Struktura katalogów LDAP

Katalog LDAP zawiera kolekcję obiektów ułożonych hierarchicznie, w postaci struktury drzewiastej. Katalog główny (*root*) jest punktem wyjściowym dla wszystkich danych przechowywanych w systemie.

System nazewnictwa LDAP określa zarówno sposób identyfikacji tych obiektów jak i budowę struktury drzewa. Podstawą tego systemu nazewnictwa jest **nazwa wyróżniona DN** (*distinguished name*). DN jest nazwą jednoznacznie określającą obiekt, zbudowaną jako uporządkowana sekwencja względnych nazw wyróżnionych (RDN), odpowiadających poszczególnym gałęziom drzewa katalogu, począwszy od korzenia, np.: `cn=tbarlen,o=ACMESupply,c=us`.

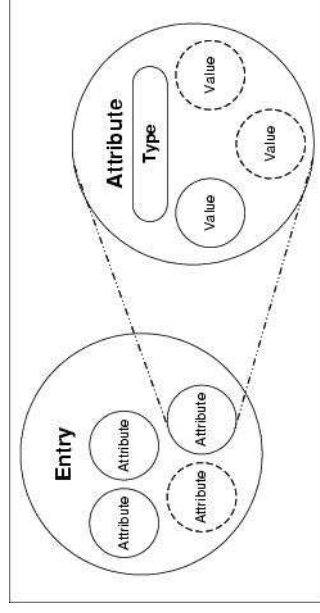
System nazw w katalogach LDAP

Pierwotnie idea katalogu X.500 zakładała, że w korzeniu drzewa katalogu będzie kraj. W tym systemie nazwa wyróżniona przykładowej firmy zlokalizowanej w Polsce mogłaby być: `o=palnet, c=pl`

Rozwój Internetu spopularyzował nazwy domenowe wraz z całym systemem ich nadawania. W związku z tym pojawiła się tendencja do wykorzystania domenowych nazw organizacji w tworzeniu nazw wyróżnionych katalogów LDAP. Wtedy nazwa powyższej przykładowej firmy miałaby postać: `o=palnet.pl, c=pl`

Wadą tego systemu jest ... przywiązanie do nazwy kraju leżące u podstaw idei nazewnictwa X.500 ponieważ po pierwsze nazwa (kod) kraju się powtarza w nazwie wyróżnionej obiektu, a poza tym wiele organizacji ma charakter ponadkrajowy, i konieczność włączenia kraju do nazwy obiektu jest kłopotliwa i może być myląca. Na dodatek organizacje amerykańskie są uprzywilejowane w internetowym systemie domen (nie korzystają z kodu kraju), ale z kolei wiele organizacji nieamerykańskich korzysta z domen internetowych `.com` lub `.org`.

W związku z tym stosuje się również system nazw oparty ściśle na domenach internetowych, i tylko na nich, w postaci uporządkowanego ciągu względnych nazw wyróżnionych: `dc=palnet, dc=pl`


```

o=palnet.pl, c=pl
objectclass: top
objectclass: organization

dn: ou=People, o=palnet.pl, c=pl
ou: People
objectclass: top
objectclass: organizationalunit

dn: ou=Development, o=palnet.pl, c=pl
ou: Development
objectclass: top
objectclass: organizationalunit

dn: ou=Software, ou=Development, o=palnet.pl, c=pl
ou: Software
objectclass: top
objectclass: organizationalunit

dn: cn=Witold Paluszynski, ou=People, o=palnet.pl, c=pl
cn: Witold Paluszynski
sn: Paluszynski
givenname: Witold
uid: witold
mail: Witold.Paluszynski@pwr.wroc.pl
userpassword: lubudubu
title: The Boss
objectclass: top
objectclass: person
ou: Zarzad Spolki
ou: People
postalAddress: Plac Grunwaldzki 99, Wroclaw
postalCode: 50-123
telephoneNumber: 48 71 123457
    
```

Format zapisu danych LDIF

Istnieje uniwersalnie przyjęty format tekstowy zapisu obiektów katalogu LDAP. Format ten zwany jest LDIF (*LDAP Data Interchange Format*) i jest on przydatny do ładowania większej ilości danych, a także innych operacji wykonywanych np. automatycznie ze skryptów.

Struktura pojedynczego wpisu w pliku LDIF jest następująca:

```
dn: <distinguished name>
<attrtype> : <attrvalue>
<attrtype> : <attrvalue>
...
```

Wiersz w pliku LDIF może być kontynuowany przez rozpoczęcie kolejnego wiersza spacją lub tabem. Kolejne wpisy w pliku LDIF oddzielone są pojedynczym pustym wierszem (więcej niż jeden pusty wiersz traktowany jest jako logiczny koniec pliku).

Przeszukiwanie w katalogach LDAP

Operacja przeszukiwania katalogu LDAP wymaga określenia elementów:

baza — obiekt w drzewie katalogu od którego należy rozpocząć przeszukiwanie

zakres — część drzewa, które należy przeszukać: tylko obiekt bazowy, pojedynczy poziom pod obiektem, lub pełne poddrzewo pod obiektem

filtr przeszukiwania — warunek, który muszą spełniać obiekty wyszukiwane, zadawany jako wyrażenie logiczne na wartościach atrybutów

atrybuty zwracane — które wartości należy pokazać dla znalezionych obiektów; możliwe jest także zwrócenie samych nazw atrybutów, bez wartości

rozwiązywanie aliasów — określa czy w czasie przeszukiwania obiektu, który jest aliasem (alternatywną nazwą) innego obiektu, należy badać obiekt docelowy, czy sam obiekt aliasu

ograniczenia — można ograniczyć liczbę obiektów zwróconych w wyszukiwaniu, bądź zużyty czas; serwer może też wprowadzić swoje ograniczenia

Schematy danych w katalogach LDAP

Schematem danych nazywamy zestaw reguł określających:

- atrybuty dozwolone dla obiektów danej klasy
- atrybuty wymagane
- sposób porównywania wartości atrybutów, np. case-independent
- ograniczenia na wartości atrybutów, np. przedziały liczbowe

Korzystanie ze schematów pozwala na:

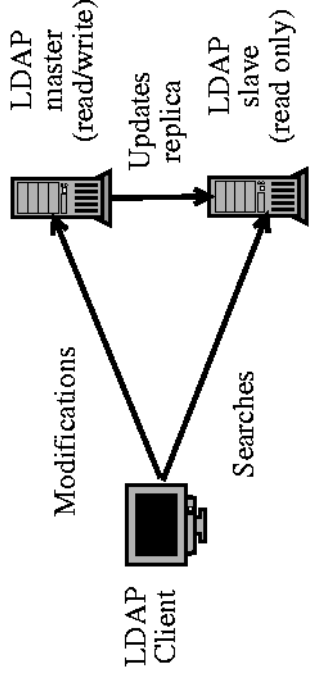
- utrzymanie jakości i spójności danych
- ograniczenie duplikacji danych
- atrybut klasy obiektu określa reguły schematu, do których obiekt musi się stosować

Replikacja w katalogach LDAP

Ważnym elementem konfiguracji LDAP-a jest replikacja, dzięki której może istnieć wiele serwerów serwujących te same, zduplikowane dane. Poprawne funkcjonowanie systemu replikacji wymaga odpowiedniej konfiguracji serwerów, aby wszystkie posiadały tę samą aktualną wersję danych, oraz konfiguracji klientów, aby potrafiły odpowiednio kierować zadaniami do serwerów. Możliwe są różne warianty funkcjonowania takiego systemu.

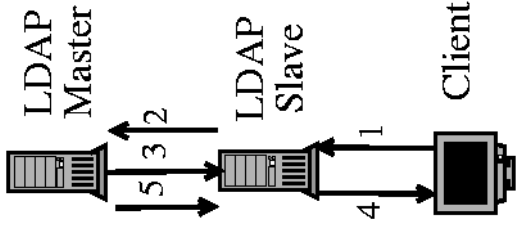
Replikacja w katalogach LDAP (2)

Model I — tylko master przyjmuje aktualizacje

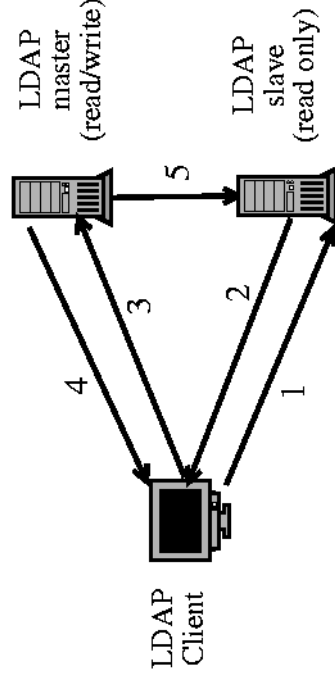
Replikacja w katalogach LDAP (4)

Model III — slave przyjmuje i poprawnie obsługuje aktualizacje

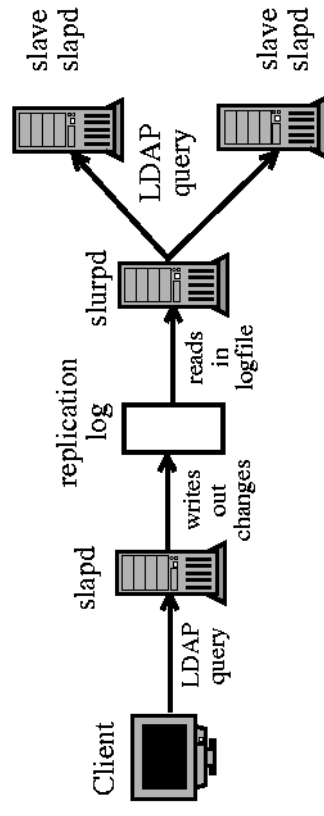
Replikacja w katalogach LDAP (3)

Model II — tylko master przyjmuje aktualizacje, ale slave odpowiada odsyłaczami

Replikacja w systemie OpenLDAP

Konfiguracja systemu replikacji — serwer slurpd:

http://quark.humbug.org.au/publications/ldap/ldap_tut.html
<http://www.yolinux.com/TUTORIALS/LinuxTutorialLDAP.html>
http://coewww.rutgers.edu/www1/linuxclass2012/lessons/LDAP/sec_1.php
<http://www.redbooks.ibm.com/redbooks/SG244986/whelp/whelp1/java/html/whelp.htm>

W większych instytucjach istnieją rozbudowane instalacje sieciowe i pojawia się problem usprawnienia zarządzania nimi:

- wykrywanie błędów w sieciach, bramach, serwerach
- mechanizmy zawiadamiania administratora o problemach
- monitorowanie w celu podejmowania decyzji o wyrównywaniu obciążenia, rozbudowy, inwestycji
- dokumentowanie
- ułatwienie czynności administracyjnych z centralnego miejsca

Wykrywanie uszkodzeń sieci

- wynikają z: nieprawidłowych połączeń, awarii mediów lub urządzeń, przeciążenia określonych elementów
- można je skutecznie prowadzić za pomocą prostych, ogólnie dostępnych narzędzi: ping, traceroute, netstat
- ping: stan poszczególnych serwerów, drożność połączeń, opóźnienia transmisji
- traceroute: dynamiczny obraz połączeń, miejsce niedrożności sieci
- netstat: stan interfejsów pojedynczej maszyny, liczba błędów, liczba kolizji w segmencie sieci
- wartości uzyskane tymi metodami mają znaczenie względne, i aby były znaczące, trzeba wykonać pomiarów wielokrotnie, w nieregularnych odstępach czasu, i wyeliminować te spowodowane mniej istotnymi stanami chwilowymi
- pomiary te mogą być wykonywane ręcznie lub automatycznie (skrypty); w tym drugim przypadku trzeba jeszcze zorganizować mechanizm rejestracji i powiadamiania administratora

Protokoły zarządzania sieciami — SNMP

Zastosowanie protokołu zarządzania siecią wprowadza porządek i systematykę. Wszystkie urządzenia sieciowe posługują się jednym językiem, i — jeśli protokół zostanie konsekwentnie zaimplementowany — można je monitorować, konfigurować, i resetować zdalnie, z jednego miejsca.

Bardzo prostym, wprowadzonym już w latach 80-tych, ale jedynym ogólnie przyjętym protokołem zarządzania siecią jest *Simple Network Management Protocol*. Definiuje on hierarchiczną przestrzeń nazw zarządzanych danych, oraz sposób czytania i zapisu tych danych w każdym węźle.

SNMP wprowadza szereg terminów, którymi określa zarówno swoje własne elementy, jak również obiekty w zarządzanej sieci, i posiadane przez nie dane.

SNMP: podstawowe pojęcia

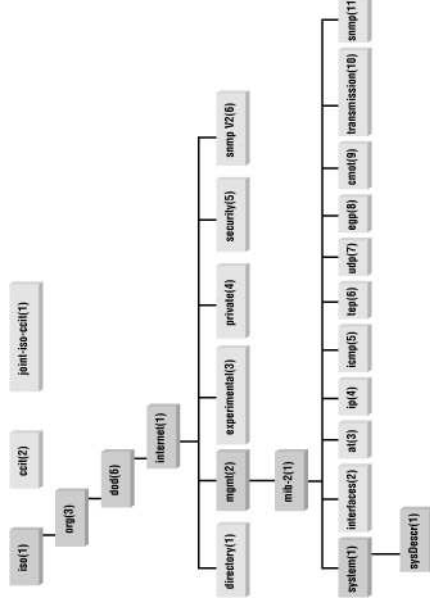
Urządzenia istniejące w zarządzanej sieci określane są jako jednostki (*network entities*), natomiast poszczególne dane w nich istniejące nazywane są obiektami. Natura poszczególnych obiektów może być różna: mogą być sprzętowymi przełącznikami na urządzeniu, programowymi rejestrami konfiguracyjnymi, licznikami, itp. SNMP jednolicie traktuje je jako obiekty i definiuje operacje, które mogą być na nich wykonywane. Każdy obiekt posiada nazwę i wartość, a więc może być uważany za zmienną (lub stałą).

Obiekty grupowane są w hierarchiczne, drzewiaste struktury, nazywane MIB (*Management Information Base*). SNMP wprowadził zestaw rozpoznawanych obiektów, na przykład, w MIB I: opis systemu, liczba interfejsów sieciowych, adresy IP poszczególnych interfejsów, liczniki pakietów przychodzących i wychodzących przez poszczególne interfejsy, oraz tablicę aktywnych połączeń TCP.

Wartością obiektu MIB może być: liczba całkowita, string, identyfikator obiektu, lub wartość pusta. Wartości mogą być grupowane w sekwencje wartości różnych typów, a sekwencje w tabele.

SNMP: drzewo MIB

Obiekty na każdym poziomie w hierarchicznym drzewie posiadają numery, jak również nazwy symboliczne. Konkretny obiekt na drzewie określony jest zatem ścieżką, którą zapisuje się z kropkami, podobnie jak domenowe adresy IP. Na przykład, jak widać poniżej, obiekt `sysDescr` zawierający tekstowy opis systemu danego urządzenia położony jest na ósmym poziomie w drzewie MIB i ma ścieżkę `1.3.6.1.2.1.1.1`.

Zarządzanie sieciami — SNMP

69

Zarządzanie sieciami — SNMP

Ścieżki obiektów mogą być względne lub bezwzględne. Bezwzględne ścieżki zaczynają się kropką, natomiast względne ścieżki interpretowane są tak, jakby zaczynały się od obiektu `mib-2`. Zatem poprawnymi i równoważnymi ścieżkami dla obiektu `sysDescr` są zarówno `1.3.6.1.2.1.1.1` jak i `1.1` a ponieważ możliwe jest również stosowanie nazw symbolicznych, zatem poprawną ścieżką tego samego obiektu jest też

```
.iso.org.dod.internet.mgmt.mib-2.system.sysDescr.0.
```

Zarządzanie sieciami — SNMP

70

Zarządzanie sieciami — SNMP

71

72

SNMP: operacje

Operacje definiowane przez SNMP nazywają się w jego terminologii PDU (*Protocol Data Units*):

- `get-request` — zapytanie obiektu o wartość zmiennej
- `get-next-request` — zapytanie o wartość następnej zmiennej, np. przy sekwencyjnym listowaniu tablicy danych
- `set-request` — żądanie ustawienia wartości zmiennej
- `trap/snmpV2-trap` — konfiguruje urządzenie tak, aby zawiadamiło swoją jednostkę zarządzającą o jakimś zdarzeniu, na przykład takim jak restart urządzenia, lub przekroczenie przez jakiś licznik pewnej wartości progowej
- `response` — odpowiedź urządzenia, potwierdzenie, itp.

SNMP: przykłady

```
sequoia-475> snmpget -c public -v1 hp5 SNMPv2-SMI::mib-2.43.10.2.1.4.1.1
SNMPv2-SMI::mib-2.43.10.2.1.4.1.1 = Counter32: 4528

sequoia-476> snmpget -v 1 -c public 156.17.9.39 SNMPv2-MIB::sysContact.0
SNMPv2-MIB::sysContact.0 = STRING: Super Administrator

shasta-730> snmpget -c public -v1 printer SNMPv2-SMI::mib-2.43.11.1.1.6.1.1
SNMPv2-SMI::mib-2.43.11.1.1.6.1.1 = STRING: "Toner Cartridge HP C8061X"
shasta-731> snmpget -c public -v1 printer SNMPv2-SMI::mib-2.43.11.1.1.8.1.1
SNMPv2-SMI::mib-2.43.11.1.1.8.1.1 = INTEGER: 4500
shasta-732> snmpget -c public -v1 printer SNMPv2-SMI::mib-2.43.11.1.1.9.1.1
SNMPv2-SMI::mib-2.43.11.1.1.9.1.1 = INTEGER: 2340

sequoia-478> snmpwalk -v 1 -c public hp5
SNMPv2-MIB::sysDescr.0 = STRING: HP ETHERNET MULTI-ENVIRONMENT.ROM A.05.03, JETDIRECT, JD24.EEPROM A.05.05
SNMPv2-MIB::sysObjectID.0 = OID: SNMPv2-SMI::enterprises.11.2.3.9.1
...

sequoia-481> snmpset -v 1 -c student_rw 156.17.9.39 SNMPv2-MIB::sysLocation.0 s "test"
SNMPv2-MIB::sysLocation.0 = STRING: test

sequoia-482> snmpwalk -v 2c -c public 156.17.9.56
SNMPv2-MIB::sysDescr.0 = STRING: Linux reksio 2.6.14.5 #8 PREEMPT Fri Jan 13 11:11:04 CET 2006 i686
...

sequoia-483> snmpwalk -v 2c -c grupa_ro 156.17.9.56
...
```

Przykład użycia operacji trap (wersja 1):

```
> snmptrap -v 1 -c public diablo:6666 '' '' 1 2 ''
Komunikat daemona:
2006-05-24 19:56:33 10.0.0.12(via 84.40.238.85) TRAP, SNMP v1, community public
SNMPv2-SMI::enterprises.3.1.1 Warm Start Trap (2) Uptime: 3:26:25.24
```

Operacje trap w wersji 2 mają inną postać w protokole i inna jest składnia wywołania polecenia snmptrap:

```
snmptrap -v 2c -c private diablo:6666 '' SNMPv2-MIB::warmStart
```

Komunikat daemona:

```
2006-05-24 20:02:27 xds1-11093.wroclaw.dialog.net.pl [84.40.238.85]:
DISMAN-EVENT-MIB::sysUpTimeInstance = Timeticks: (1273873) 3:32:18.73
SNMPv2-MIB::snmpTrapOID.0 = OID: SNMPv2-MIB::warmStart
```

SNMP: uprawnienia

Pierwsze wersje SNMP (1 i 2) oparte były na prostym modelu przyznawania uprawnień, polegającym na wprowadzeniu grup zwanych *communities*.

Przynależność do grupy wymaga znajomości jej nazwy. Znajomość nazwy grupy jest również wystarczająca do udowodnienia przynależności do grupy, zatem nazwa grupy pełni rolę hasła.

Każdy obiekt w MIB posiada jeden z trzech trybów dostępu: `read-only`, `read-write`, i `none`.

W SNMP wersji 3 wprowadzono mechanizmy użytkowników, haseł i szyfrowania.

Materiały sieciowe na temat SNMP:

Strona CISCO poświęcona SNMP:

http://www.cisco.com/en/US/tech/tk646/tk362/tk605/tsd_technology_support_sub-protocol_home.html

Baza obiektów SNMP:

<http://tools.cisco.com/Support/SNMP/do/BrowseOID.do?local=en>